Af Sarah Piil / Foto af Camilla Schiøler

"Tænk hvis vi som life science-nation kunne gå forrest på bæredygtighed"

Farmaceutisk chef Helle McNulty står sammen med en designteknolog bag en toiletpose, der skal hindre, at medicinrester ender i vandmiljøet. Medicin er livsvigtig, men vi kan godt blive bedre til at håndtere medicinen mere bæredygtigt, mener hun. Det skal toiletposen være et bidrag til

I årevis har Helle McNulty arbejdet med fremstilling af kemoterapi til patienter. Som farmaceutisk chef på Region Hovedstadens Apotek ved hun, hvordan apoteket og hospitalet omgås stofferne med den respekt, de fortjener. Kemoterapi er livsvigtig, men skrap kemi.

"Patienterne har brug for deres medicin, ellers risikerer de at dø. Medicin er ofte livsnødvendig og afgørende for patienters helbred og livskvalitet. Men vi ved godt, der er en bagside, som vi skal vi turde forholde os til," siger Helle McNulty og understreger, det er en fælles opgave.

"I Danmark har vi en flot og meget vigtig life science-industri at være kæmpestolte af. Jeg er også optaget af saglig og sober information om, hvordan vi kan blive bedre til at bortskaffe medicinen mere bæredygtigt. For fremtidige generationer. I en tid med klima og miljø på dagsordenen har vi som life science-nation en helt unik rolle," tilføjer hun.

Derfor har Helle McNulty udviklet en toiletpose, der skal hindre medicinrester i at komme ud i spildevandet. Som det er i dag, efterlader gængse rensningsanlæg ifølge DR, TV2 og forskning.dk stadig medicinrester i vandet. Toiletposen er tiltænkt patienter i behandling med eksempelvis antibiotika, cytostatika eller kontraststoffer, der anvendes i forbindelse med scanninger.

Idé opstår

Ideen til toiletposen opstår, da Helle McNulty får cancer tæt ind på livet. For fire år siden bliver hendes mor syg og en del af de 150.000 patienter i Danmark, der hvert år er i kemoterapi. Det rejser et spørgsmål hos Helle McNultys mor:

"Hvad skal jeg stille op nu med al den kemo, jeg har fået i kroppen, men som kommer ud, når jeg går på toilettet?," gengiver Helle McNulty, der dengang forgæves undersøger, om der er udviklet en løsning.

"Jeg beroliger min mor, men bliver i virkeligheden selv bekymret med min viden om kemoterapi og dens miljøskadelige effekter. Der er god grund til at stille hendes spørgsmål, som jeg begynder at tænke over. Efter hendes død sidder det stadig i mig: Man gør ingenting," tilføjer hun.

Så Helle McNulty begynder at afsøge problemets størrelse. Det er her, hun finder ud af, at også rester fra andre lægemidler ender i vores vandmiljø. På daværende tidspunkt bor hendes søn, der studerer designteknologi, stadig hjemme. Paul McNulty kaster sig ind i projektet med sine kompetencer udi design, formgivning, tegning og materialeforståelse.

De indsender ideen via Region Hovedstadens indgang for nye ideer. Regionen Hovedstaden beslutter sig for at gå ind i projektet, og Tech Trans Kontoret på Københavns Universitet bliver involveret med deres viden om patent, jura, kontakt til producenter etc. Et år senere, i 2017, er deres patent registreret. Helle McNulty og Paul McNulty ønsker begge at fortsætte i deres respektive jobs og siger ja til en licensaftale, hvor Region Hovedstaden og sygehusapoteket ejer projektet. Således arbejder Helle McNulty primært på projektet i sin fritid, det gælder også i dag.

Arbejdsmiljø

Formålet med toiletposen er ikke alene at skåne vandmiljøet. Den skal også bidrage til et mere sikkert arbejdsmiljø for plejere i hjemmet, både professionelle og pårørende.

"Når vi arbejder med cytostatika på apoteket, har vi dobbelte handsker og heldragter på af hensyn til blandt andet arbejdsmiljøet. Med toiletposen ønsker vi at overføre den slags praktiske tiltag til patientens hjem, hvor en stor del af plejen foregår i dag. Nogle patienter har eksempelvis hjemmepleje til at hjælpe sig på toilettet. Når man skyller ud, dannes mikrodråber af vandet med medicinrester op fra kummen. Men det kan posen forhindre," siger Helle McNulty og tilføjer, at det hjemlige miljø også vedrører pårørende, som er aktive plejere.

Sundhedsvæsenets vigtigste ærinde er at gøre det godt for patienten. Det indebærer også at forebygge mulige skader for blandt andet pårørende, tilføjer hun.

"Men vi forhindrer ikke skade, når unødigt mange medicinrester ender i spildevandet. Vi kan bare ikke lide at tale om det. Blandt andet fordi vi ikke ønsker at stigmatisere patienterne som giftige eller som nogle, der forurener. Selvfølgelig kan det aldrig blive patientens skyld, at medicinrester forurener. Men det skal være en mulighed også for patienter, pårørende og plejere at mindske spildet," siger Helle McNulty og tilføjer, at det aldrig må være et tabu, som ingen rigtigt taler om.

Bæredygtig medicin

Toiletposen har været i handlen siden juli måned 2019 med en vejledende slagspris på 36 kr. Poserne og handsker er fremstillet af miljøvenligt plast. Den primære opgave er nu og fremover salg, så toiletposen kan blive udbredt til sundhedsvæsenet. Indtil videre anvender Urologisk klinik på Rigshospitalet posen til sine patienter.

"Udfordringen er selvfølgelig, hvem der skal betale regningen. Introduktion til posen kræver også ekstra tid for de sundhedsfaglige at give. Desuden kan toiletposen selvfølgelig ikke stå alene. Derfor er det også positivt, at EU også har øje for færre medicinrester i vandet. Ligesom det regulatoriske område er i en grønnere udvikling," siger hun.

Det nationale niveau er ditto afgørende. I Norge er man eksempelvis begyndt at stille miljøkrav, når medicin indkøbes via nationale udbud.

"Men den slags forandring tager ofte lang tid. Så alt imens vi venter, kan vi starte med at rykke i den hverdag, vi står i lige nu. Den mulighed skal du ikke snydes for som patient, der lige som andre borgere kan have interesse i at bidrage til et mere bæredygtigt miljø og fællesskab. Tænk hvis Danmark som life science-nation også kunne gå forrest på bæredygtighed," siger Helle McNulty. ●

Sådan fungerer toiletposen

En engangspose sættes på toilettet. Posen er lavet i miljøvenlig plast, der er egnet til at opsamle urin, afføring og opkast, der indeholder giftige eller miljøskadelige rester fra medicinsk behandling.

Posen er designet, så den er let at sætte på toiletbrættet og passer inde i toiletkummen. I posen er et absorberende indlæg, som er egnet til at opsamle væske. Indlægget reducerer risikoen for spild, når posen lukkes og efterfølgende håndteres.

Der medfølger en yderpose til bortskaffelse af selve toiletposen og et par engangshandsker for ekstra hygiejnetiltag. Toiletposens formål er således at undgå, at medicin, der udskilles, ender i naturen. Posen, der hedder EcoMedicineCare, skal i restaffald. Den kan købes på Abenas hjemmeside.

Kilde: www.apoteket-regionh.dk